

Шведова Олена Вікторівна -
доцент кафедри криміналістичних
експертиз навчально-наукового інституту
№ 2 Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук;
Бурмістренко Катерина Олександрівна -
курсант 4-го курсу навчально-наукового
інституту № 2 Національної академії
внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ МІЖНАРОДНИХ ЗЛОЧИНІВ

Підставою для притягнення до міжнародної кримінальної відповідальності фізичних осіб є вчинення ними міжнародних злочинів або злочинів міжнародного характеру. До міжнародної кримінальної відповідальності фізичну особу можна притягнути безпосередньо на підставі норм міжнародного права.

Міжнародні злочини визначають як заборонені міжнародним правом діяння окремих осіб чи груп осіб, які діють від імені держави або беруть участь у провадженні державної політики. Такі злочини безпосередньо пов'язані з міжнародно-протиправними діяннями держав. До них належать злочини проти миру й безпеки людства. Держави за такі діяння несуть міжнародно-правову відповідальність, а фізичні особи, котрі реалізують державну політику, що виявляється в злочинній поведінці відповідної держави, - міжнародну кримінальну відповідальність. За злочини проти миру та безпеки людства (міжнародні злочини) фізичні особи можуть бути притягнені до відповідальності міжнародним трибуналом або судом держави [1, с. 132].

На відміну від міжнародних злочинів, злочини міжнародного характеру - це протиправні діяння, які посягають на міжнародні відносини, міжнародний правопорядок, тобто зачіпають інтереси декількох держав, але вчиняються індивідами поза зв'язком із політикою якої-небудь держави, задля досягнення власних інтересів. Злочинами такого виду можна вважати підробку грошових знаків, угон повітряного судна, незаконні операції з наркотичними засобами, торгівлю людьми тощо. За вчинення злочинів міжнародного характеру фізичні особи несуть відповідальність відповідно до внутрішнього кримінального права.

Держава зобов'язана забезпечити реалізацію вказаної відповідальності. За порушення такого обов'язку передбачена міжнародно-правова відповідальність [2].

Сучасне міжнародне право з-поміж міжнародних злочинів виділяє такі чотири групи діянь: агресію, геноцид, злочини проти людяності та військові злочини [3].

Одним із найбільш небезпечних міжнародних злочинів є агресія. У міжнародному праві відсутнє конвенційне визначення агресії. Генеральна Асамблея ООН у Резолюції «Визначення агресії» від 14 грудня 1974 р. під агресією розуміє застосування збройної сили державою проти суверенітету, територіальної недоторканності чи політичної незалежності іншої держави або яким-небудь іншим способом, несумісним зі Статутом ООН [2].

Іншим видом міжнародних злочинів є геноцид. Відповідно до ст. 2 Конвенції про запобігання геноциду та покарання за нього 1948 р., геноцид - це «дії, які вчиняють з метою цілковитого або часткового знищення будь-якої національної, етнічної, расової або релігійної групи».

Згідно зі Статутом Міжнародного кримінального суду, злочином проти людяності є будь-яке з діянь, учинених у межах широкомасштабного або систематичного й усвідомленого нападу на будь-яких цивільних осіб (убивство, знищення, поневолення, депортація, катування, зґвалтування, сексуальне рабство, переслідування за політичними, расовими, національними, етнічними, культурними, релігійними, тендерними мотивами, злочин апартеїду чи інші нелюдські діяння аналогічного характеру) [3].

Притягнення до міжнародної кримінальної відповідальності переважно здійснюються у межах національних кримінально-правових систем. Питома вага діяльності міжнародних трибуналів є незначною.

Отже, окрім виділення міжнародних злочинів і злочинів міжнародного характеру, існують й інші позиції щодо класифікації злочинів за міжнародним кримінальним правом. У межах сучасного міжнародного права виділяють такі чотири групи злочинних діянь: агресія, геноцид, злочини проти людяності та військові злочини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Браїматов М. О. Міжнародне право : підручник (видання третє) / М. О. Браїматов. - Харків : Одиссей, 2002. - 665 с.
2. Тимченко Л. Д. Міжнародне право : підручник / Л. Д. Тимченко, В. П. Кононенко. - К. : Знання, 2012. - 631 с.
3. Пронюк Н. В. Сучасне міжнародне право : навч. посіб. / Н. В. Пронюк. - Вид. 2-ге, доповн. - Київ : КНТ, 2010. - 344 с.

Швидкова Олена Володимирівна -
професор кафедри кримінального
права, кримінального процесу та
криміналістики Національної академії
Служби безпеки України, кандидат
юридичних наук

ПІДСТАВИ ЗДІЙСНЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У РАЙОНІ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Негласні слідчі (розшукові) дії посідають особливе місце серед визначених кримінальним процесуальним законом способів отримання доказів. Факт і методи їх проведення не підлягають розголошенню, окрім випадків, передбачених кримінальним процесуальним кодексом (КПК) України. Усі процесуальні документи щодо здійснення негласних слідчих (розшукових) дій (клопотання, ухвали, постанови, протоколи) підлягають засекречуванню і до скасування грифа таємності зберігаються окремо від інших матеріалів кримінального провадження. Таким чином, особи, стосовно яких проводять ці негласні процесуальні дії, не мають можливості обстоювати свої права, свободи та законні інтереси під час їх реалізації.

Це потребує впровадження додаткових процесуальних гарантій прав і свобод, які відповідатимуть міжнародним стандартам. Європейський суд з прав людини у своїх рішеннях не оспорує право демократичної держави застосовувати у виняткових випадках приховане спостереження за особою в інтересах національної та громадської безпеки або економічного добробуту країни [1, с. 6-7]. Водночас, згідно з міжнародними стандартами прав особи, гарантованими Конвенцією про захист прав людини та